

Sygn. akt III CK 223/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

SSA Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa M.(...) sp. z o.o. w L.

przeciwko M. F. i M. F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 24 lutego 2005 r., kasacji pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 listopada 2003 r., sygn. akt I ACa (...),

zmienia zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 31 marca 2003 r., sygn. akt IX Gc (...) w punkcie II i w tym zakresie oddala powództwo; zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 4100 (cztery tysiące sto) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję i za instancję kasacyjną oraz na rzecz pozwanej kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2003 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanych M. i M. małż. F. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 31 marca 2003 r., w części, w której wyrokiem tym zasądzona została od pozwanych solidarnie na rzecz powoda „M.(...)” – Spółka z o.o. w L. kwota 22 760, 03 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 czerwca 2002 r. Kwota ta stanowi skapitalizowane odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie ceny sprzedaży elementów do montażu okien kupionych przez pozwanych od „M.(...)” – Spółki Akcyjnej w L., która to wierzytelność została przez tę Spółkę sprzedana powodowi.

Niesporne w sprawie jest, że roszczenie o zapłatę ceny sprzedaży (roszczenie główne) stało się wymagalne w dniu 30 stycznia 1999 r. Termin jego przedawnienia został przerwany przez uznanie roszczenia przez pozwanych w dniu 25 lutego 2000 r. Stosownie do art. 554 k.c. roszczenie to ulega przedawnieniu dwuletniemu i w chwili wytoczenia powództwa (13 czerwca 2002 r.) było ono przedawnione. Powód ograniczył powództwo w tym zakresie, co spowodowało umorzenie postępowania w tej części. Według Sądu Apelacyjnego roszczenie o odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia głównego, jako roszczenie o świadczenie okresowe, ulegało przedawnieniu trzyletniemu (art. 118 k.c.). Termin tego przedawnienia upływał zatem w dniu 25 lutego 2003 r. W chwili wytoczenia powództwa nie było więc ono przedawnione. Podniesiony przez pozwanych zarzut przedawnienia jest przeto niezasadny. Żądanie powoda obejmujące zasądzenie odsetek za opóźnienie za okres od dnia wymagalności roszczenia głównego (30 stycznia 1999 r.) do dnia, w którym roszczenie uległo przedawnieniu (25 stycznia 2002 r.), wyrażające się kwotą 22 760,03 zł, podlega zatem uwzględnieniu.

Wyrok wymieniony na wstępie pozwani zaskarżyli kasacją. Podstawę kasacji stanowi naruszenie art. 118 i 554 k.c. przez niewłaściwe ich zastosowanie i nieprzyjęcie, że dochodzone w sprawie roszczenie o odsetki za opóźnienie nie uległo przedawnieniu. Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienie przedawnienia roszczeń o odsetki za opóźnienie budzi wątpliwości w doktrynie i jest przedmiotem rozbieżności w orzecznictwie. Skarżący powołali się jedynie na uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1991 r., III CZP 20/91 (OSNCP 1991, nr 10-12, poz. 120) i z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03 (OSNC 2004, nr 5, poz. 70). Pomijając inne orzeczenia należy wskazać, że najnowszą wypowiedzią judykatury dotyczącą tego zagadnienia jest uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04 (dotychczas nieopublikowana). Według tej uchwały „ustanowiony w art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy, gdy roszczenie główne ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 554 k.c.; roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego”. Pogląd ten jest wyrazem uznania roszczenia o odsetki za opóźnienie za roszczenie o świadczenie okresowe, podlegające przedawnianiu trzyletniemu określonymu w art. 118 k.c., co powoduje że roszczenie to w zasadzie ulega takiemu przedawnieniu także wtedy, gdy roszczenie główne ulega stosownie do art. 554 k.c. przedawnieniu krótszemu (dwuletniemu). Jednakże szeroko przyjęta jest współcześnie w poszczególnych systemach prawnych oraz w obrocie międzynarodowym, także wywodzona z akcesoryjności, reguła, według której wraz z przedawnieniem się roszczenia głównego przedawniają się roszczenia o świadczenia uboczne, choćby nawet nie upłynął jeszcze termin ich przedawnienia. Regułę tę należy uznać za obowiązującą również w prawie polskim, pomimo niewyrażenia jej wprost w kodeksie cywilnym. Oznacza ona, że roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego. Wyjątek zachodzi jedynie wówczas, gdy przed upływem terminu przedawnienia roszczenia głównego nastąpiło przerwanie biegu terminu przedawnienia roszczenia o odsetki za opóźnienie lub wygaśnięcie roszczenia głównego (np. na skutek jego spełnienia). Podzielając ten pogląd i przenosząc go na grunt wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku (art. 393¹¹ § 2 k.p.c.) trzeba stwierdzić, że roszczenie o odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia głównego (ceny sprzedaży) dochodzone przez powoda uległo przedawnieniu w dniu 25 lutego 2002 r., z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego. W chwili wytoczenia powództwa obejmującego to roszczenie (13 czerwca 2002 r.) było więc ono przedawnione. Podniesienie przez pozwanych zarzutu tego przedawnienia sprzeciwiało się zatem uwzględnieniu powództwa (art. 117 § 2 k.c.).

Z przytoczonych względów kasację należało uznać za zasadną. Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹⁵ k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł co do istoty sprawy.

Orzekając o kosztach procesu na podstawie art. 108 § 1 w związku z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 3 ust. 1 w związku z § 6 pkt 5 i 6, § 13 ust. 1 pkt 2 i ust 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) wzięto pod uwagę, że w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wartość przedmiotu sporu wynosiła 54 743,77 zł i że w postępowaniu tym tylko pozwana była reprezentowana przez adwokata, a w postępowaniach apelacyjnym i kasacyjnym wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 22 760,03 zł i w postępowaniach tych oboje pozwani reprezentowani byli przez adwokata.